

УЛОГА ПОЛИЦИЈЕ У ТУЖИЛАЧКОМ МОДЕЛУ ИСТРАГЕ

УДК: 351.74/.75:343.123.1

DOI: 10.7251/BPGBL1215183V

Прегледни рад

Мр Васиљевић Раденко*
Саламадија Милан, МА**

Апстракт: У Босни и Херцеговини је од 2003. године одбачен модел „судске истраге“ а прихваћен модел „туžilачке истраге“. Од тог тренутка полиција у Босни и Херцеговини је добила сасвим другачију улогу од оне коју је имала до тада у преткривичном поступку. Нови модел истраге је идентичан у цијелој Босни и Херцеговини и у исти положај је ставио све полицијске службенике. Полицијска структура у Босни и Херцеговини је врло сложена и разубјена. Основни задатак полицајца у Босни и Херцеговини је да у овако сложеној полицијској структури испуни очекивања грађана. Ниједан закон, па ни Закон о кривичном поступку не може прописати све облике људског понашања, тако ниједан модел истраге не може прописати сваки корак овлаштених службених лица. Сагледавајући све информације које смо проучили, у овом раду имали смо за циљ описати улогу и значај полиције у истрази у Босни и Херцеговини.

Кључне ријечи: истрага, тужилац, полиција, овлаштења.

УВОД

Важећи Закон о кривичном поступку у Босни и Херцеговини (у даљем тексту ЗКП) прописује кривични поступак у коме одговорним за спровођење истраге чини тужиоца. Такође, ЗКП даје могућност да истрагу започне и спроводи полиција, али само под надзором тужиоца. Сам ЗКП је, у ствари, правни акт који би требало да детаљно дефинише надлежности, а самим тим и улогу свих субјеката у кривичном поступку, па и улогу полиције у истрази. Много је примједби у пракси које указују да ЗКП није прецизно дефинисао улогу полиције у истрази у Босни и Херцеговини, што не значи да је овакав модел кривичног поступка лош.

* Центар јавне безбједности – МУП РС, Источно Сарајево; email: radenko.vasiljevic@mup.vladars.net.

** Служба министра – МУП РС, Бања Лука; email: milan.salamadija@mup.vladars.net.

У истрази, од умјећа, креативности односно полицијских компетенција, најчешће зависи исход истраге. Без обзира што је законодавац у Закону, тужиоца предвидио као централну фигуру истраге, на терену, у пракси, полицијски службеници обављају готово све истражне радње самостално. На овај начин, иако је тужилац у ЗКП-у званично странка у поступку која формално покреће истрагу, полицијски службеник као субјект недвосмислено има много важнију улогу у истрази.

Полиција у Босни и Херцеговини најчешће је препуштена сама себи, чини грешке у истрагама које повремено доводе до „незаконитих доказа“. Грешке у истрази су некада доказ некомпетентности полиције, а некада доказ тужилачке инертности. У истрази се сучељавају заштита људских права осумњичених и потреба за истином. У Босни и Херцеговини, у кривичном поступку, битан ограничавајући моменат за полицију је могућност укључивања одбране у свим фазама поступка, што значајно умањује оштрину и ефикасност полицијских активности. Права жртава, свједока, па и овлашћених службених лица у функцији утврђивања истине, на неки начин су стављена у други план у односу на заштиту права осумњичених.

Сагледавање улоге полиције у истрагама у Босни и Херцеговини немогуће је без упознавања и описа потребних полицијских компетенција, односно грешака у истрагама. Полиција у предузимању истражних радњи повремено чини и понавља грешке. Ове грешке су евидентирание кроз бројне службене извјештаје и акте неформалне природе који су дио службене кореспонденције између тужилаца и полиције. Ове грешке су утврђене и вјерује се да оне доводе до одређених посљедица, те да утичу на улогу полиције у истрагама. Да бисмо јасно дефинисали улогу полиције у истрагама у Босни и Херцеговини, одређену пажњу посветићемо овим грешкама.

КОМПАРАЦИЈА ТУЖИЛАЧКОГ И СУДСКОГ МОДЕЛА ИСТРАГЕ

Дилема ком моделу кривичног поступка, а самим тим и ком моделу истраге дати предност, судској или тужилачкој, једно је од честих питања. Прописи, односно у овом случају ЗКП одређује кривични поступак и у њему модел истраге, али и улогу полиције. Након 10 година примјене „новог ЗКП-а“ није отклоњена дилема и нису престале расправе на тему судска или тужилачка истрага, односно судска против тужилачке истраге. Ово питање за овај рад је посебно битно, зато што модел кривичног поступка, а у склопу њега и истраге, у потпуности одређује улогу полиције у истрази. Већина радњи које полиција предузима више

се не сматрају радњама у преткривичном поступку, већ истражним радњама. Закон о кривичном поступку је предвидио да се новим моделом истраге одбацује стално понављање доказа, чиме се добија на времену и убрзава поступак. Међутим, дугогодишње правно наслеђе довело је до тога да се тужиоци често понашају по старим навикама. Судска истрага је улогу тужиоца сводила на чисто административне послове, а то је након година примјене оставило трага на тужилачку праксу (Стевановић, 1994: 276).. Иако о овоме нема званичног става нити званичне квалификације, морамо признати да је данас у пракси истрага подијељена на два дијела:

Први дио бисмо могли ограничити на период полицијских активности до достављања Извјештаја о почињеном кривичном дјелу надлежном тужиоцу.

Други дио, у коме тужилац сам себи доноси наредбу о спровођењу истраге и у великом броју случајева понавља већ проведене доказне радње (поновно саслушање свједока, оштећених, жртава, испитивање осумњиченог).

Први дио истраге има сва обиљежја и карактеристике „криминалистичке истраге“, док други дио има карактеристике службених – административних активности. Оваквим начином рада није постигнута жељена хармонизација односа између тужилаца и полиције. Тужилачки модел истраге наметнуо је тужиоцима обавезу познавања криминалистике, а полицији кривичног права. Оваква ситуација намеће обавезу сличног или истог образовања и познавања вјештина од стране тужилаца и полиције, што на терену још увијек није постигнуто. Из угла полиције губитак више самосталности у раду је свакако недостатак оваквог модела истраге који је милиција/полиција имала у преткривичном поступку. Други битан ограничавајући моменат за полицију је могућност укључивања одбране у свим фазама поступка, што значајно умањује оштрину и ефикасност полицијских активности. Давањем могућности укључивања браниоца у све фазе поступка сучељавају се заштита људских права осумњичених и потреба за истином и правдом. Присуство бранилаца у свим фазама поступка је у функцији заштите људских права осумњичених, а понекад отежава долазак до истине и успорава утврђивање кривичне одговорност извршилаца (Модли (*Modly et al*, 2008).

Тужилачки модел истраге са собом је донио и нове институте или алате који су на располагању тужиоцима, као што су: споразум о признању кривице, заштићени свједок, посебне истражне мјере и радње, што су свакако врло битни механизми за борбу против криминалитета. Ови алати би требали бити највећа предност коју овај модел истраге има у односу на судски модел истраге. Међутим, у пракси то није тако. Споразум о признању кривице се користи за убрзање поступка те његово појефтинјење. На овај начин се долази брзо до санкције извршиоцима

кривичних дјела, што свакако има утицај на саме извршиоце али и на оне који имају намјеру чинити кривична дјела. Са друге стране, овај институт често извршиоцима кривичних дјела омогућава да добију казну испод законом предвиђеног минимума, што није праведно. Није праведно због тога што правда подразумијева да свако добије оно што заслужује. Дакле, овај институт има своје предности, али и мане. Заштићени свједок је институт који тужиоци у тужилачкој истрази имају на располагању али га не могу увијек када желе примјењивати, између осталог и због ограничености ресурса полицијских агенција у Босни и Херцеговини. Анализирањем правилника о систематизацији радних мјеста полицијских агенција у Босни и Херцеговини, уочава се да је само СИПА оспособила и успоставила јединицу која се бави заштитом свједока (Закон о кривичном поступку Босне и Херцеговине, *Службени гласник БиХ*, бр. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09 и 93/09; Закон о кривичном поступку Републике Српске, *Службеник гласник РС*, бр. 50/03, 111/04, 115/04, 29/07, 68/07, 119/08, 55/09, 80/09, 88/09, 92/09 и 53/12; Закон о кривичном поступку Федерације Босне и Херцеговине, *Службене новине Федерације БиХ*, бр. 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 09/09, 12/10, 08/13 и 59/14; Закон о кривичном поступку Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, *Службени гласник БД БиХ*, бр. 10/03, 48/04, 06/05, 12/07, 14/07, 21/07 и 27/14).

ПОЛИЦИЈА И ТУЖИЛАЧКИ МОДЕЛ ИСТРАГЕ

Улога полиције је у истрази у односу на период постојања милиције и примјену ЗКП-а СФРЈ значајно промијењена (Спахих, 2012: 12).. Од органа који је самостално учествовао у преткривичном поступку, те није имао никакву улогу у истрази, полиција је важећим ЗКП-ом добила улогу органа који активно учествује у истрази. Сви докази које полиција прибави у истрази у складу са ЗКП-ом имају ваљан доказни карактер. У односу на ЗКП који је био у примјени у СФРЈ, а који је подразумијевао и постојање преткривичног поступка, данас је у Босни и Херцеговини улога тужиоца али и полиције ојачана (Закон о кривичном поступку СФРЈ, *Службени гласник СФРЈ*, бр. 4/77). Полиција, иако неформално, у практичном смислу је главни субјект спровођења доказних радњи у истрази. Она својим познавањем криминалистике, оперативнотактичким мјерама и радњама обликује истрагу. Од иницијативе полиције најчешће зависи исход истраге. Нека искуства из полицијске праксе указују да су тужиоци у Босни и Херцеговини више склони улози надзора над радом полицијских службеника у оквиру истраге неголи непосредном руковођењу.

Тужиоци су формално странка у поступку која може истражну радњу увиђај изузетно повјерити овлашћеном службеном лицу полицијском службенику. У пракси је стање такво да се „изузетно“ претворило у „најчешће“. Тужиоци рјеђе излазе на лице мјеста и пропуштају прилику да на лицу мјеста током вршења увиђаја траже да ОСЛ изврши одређене радње које они сматрају неопходним. Ово потврђујемо податком да је полиција у Источном Сарајеву у 2012. години извршила 1.247 увиђаја, од чега самостално 1.199 или 96,4% и са тужиоцем 48 или 3,84%. Јасно је да тужиоци најчешће руководе надзирањем, те због оваквог става, полиција и даље има практично највећу одговорност за исход истраге. Дијелом је то и разумљиво, јер полиција је као орган једина у потпуности опремљена, бројчано припремљена и кадровски оспособљена да проводи готово све истражне мјере и радње (Симовић, 2003: 218).

Иако полиција у Босни и Херцеговини има снажну улогу у истрази, њој није дато право да самостално проводи истрагу и покреће кривични поступак. Ова права, која има Енглеска полиција, подразумевају потпуну независност, снажну и компетентну полицију. Општа је оцјена да полиција у Босни и Херцеговини није достигла ниво који има нпр. полиција у Енглеској, због чега је, вјероватно, законодавац одлучио да идентичан поступак кривичне истраге не би могао бити примијењен. Свакако да је стручна јавност помогла законодавцу да пронађе овакво рјешење које се тренутно сматра најоптималнијим. Тужиоци имају право да покрећу, обустављају и неспровode истрагу. Уколико је полиција незадовољна у неком од ових случајева, сем приговора, нема других механизма којима би исказала своје неслагање (Хаџић *et al*, 2013: 9)..

Стручни кругови у полицијским структурама имају своје примједбе и сматрају да би полицијска улога у истрагама била значајнија да полиција има свој удио и око склапања споразума о признању кривице. Мишљења смо да би се практично стање требало прецизно уградити у ЗКП, чиме би се улога полиције додатно оснажила. На овај начин би се ојачао доказни значај прикупљених чињеница у току провођења доказних радњи од стране полиције. На крају, наше мишљење је да под утицајем акузаторних елемената долази до све већег јачања улоге полицијског службеника у истрази. Иако полицијски службеници у Босни и Херцеговини у ЗКП-у нису дефинисани као странка, они су кључни субјект истраге и све више самостално предузимају поједине истражне радње.

ПОЛИЦИЈСКЕ ГРЕШКЕ У ИСТРАГАМА

У истрагама у Босни и Херцеговини полиција чини одређене грешке које се понављају. Ове грешке индиректно утичу на успјешност борбе против криминалитета. Одређен број грешака полиције у истрагама је посљедица недовољне едукованости и неправовремене припремљености на промјене ЗКП-а, и недовољне едукованости (Праштало: 2010: 7).

Полицијске грешке представљају озбиљну пријетњу успјешном вођењу истрага и слабост су у истрагама. Представићемо неке грешке које се најчешће понављају у истрагама.

Неке од евидентираних полицијских грешака:

- Приликом потврђивања отпузнице или код изјашњења о кривњи судови неће прихватити доказе које су прибавила овлаштена службена лица ако у преамбули, односно у уводу за такву процесну радњу предузету у складу са одредбама ЗКП-а, не постоји прецизно наведено у акту да је радња предузета „уз сагласност тужиоца“, односно „по налогу тужиоца“. Полиција често пропусти да сачини кратку службену забиљешку у којој је наведено одобрење односно овлаштење које јој је дао тужилац.

- У кривичном поступку дефинисана су права странака у поступку и права суда. Истичемо нарочито значајне грешке у поступку које су биле актуелне у 2008. години након промјена у ЗКП-у. Полиција је често пропуштала прилику да поучи осумњиченог на могућност кориштења његове изјаве дате пред овлашћеним лицима у кривичном поступку пред судом, и без његове сагласности. Да би се током поступка пред судом тужилац могао позвати и користити овим правом, то право мора бити изричито наведено у записнику о узимању изјаве од осумњиченог, и то онако како у закону гласи, јер у противном суд неће дозволити да се тужилац користи овим правом.

- Приликом саслушања колега – полицијских службеника, свједока извршења кривичног дјела, тражи се убрзање и олакшање узимања изјаве и да изјаве не би одступале у битним дијеловима чињеничног стања, односно интерпретација затеченог, врши се „сору-paste“ за више изјава. Одредбе чл. 150 ЗКП-а РС налажу да се свједоци саслушавају појединачно и у одсуству других свједока. Приликом испитивања осумњиченог, веома често на постављено питање испитивача, односно полицијског службеника, у којем је садржана стручна терминологија, осумњичени има тенденцију да одговори кориштењем терминологије из питања, што може довести до упитности слободног и несметаног давања исказа осумњиченог. Полицијски службеници често приликом изјава узетих од више лица поводом истог догађаја, изјаве преписују, не трудећи се чак ни да то учине мање уочљивим. У ЗКП-у предвиђено је да испитивање осумњиченог врши тужилац или полицијски службеник,

као и да се приликом испитивања осумњиченог за КД гдје је прописано обавезно присуство браниоца, ово у пракси увијек не примјењује, тачније испитивање врши само полицијски службеник без присуства тужиоца и браниоца и таква изјава се не може користити као доказ у поступку.

- Приликом лишења слободе, ограничавање права лица лишеног слободе у погледу обавјештавања чланова породице могло би довести до тога да адвокат тражи одбацивање прибављених материјалних доказа, будући да су прибављени кршењем људских права.

- ЗКП Босне и Херцеговине у чл. 53 (и аналогни чланови ЗКП-а РС, ЗКП-а ФБиХ и ЗКП-а БД) предвиђа „претресање без наредбе“ уз досљедно поступање по одредбама закона, што подразумемијева састављање записника о претресању, накнадни захтјев судији за претходни поступак за накнадно одобрење одузимања предмета и обезбјеђење наредбе суда о чувању и депоновању одузетих предмета, те присуство особа које морају присуствовати претресању. На овај начин одузети предмети се не могу користити као докази у кривичном поступку уколико се од Суда у року од 72 сата не добије накнадно одобрење за одузимање ових предмета. У чл. 129 ст. 8 ЗКП-а БиХ одређено је да се за сваки предмет у потврди о одузимању мора описати и назначити мјесто гдје је пронађен, што се у потпуности не примјењује. Не наводи се мјесто гдје су предмети пронађени а често ни индивидуалне карактеристике предмета (нпр. ИМЕ и број телефона, број шасије ПМВ или серијски број неког предмета).

- Закон о кривичном поступку прецизно предвиђа да отварање и преглед привремено одузетих предмета и документације врши тужилац уз обавезно обавјештавање браниоца, лица од кога је одузето и судије за претходни поступак. Постојале су честе ситуације да је полиција самостално вршила ове истражне радње, што је отварањем и прегледањем привремено одузетих предмета на овај начин ове доказе чинило неупотребљивим у кривичном поступку. Такође отварање доказа је рађено без присуства свједока који су морали бити присутни (чл. 69 ст. 9). Судови су оптужења која су била заснована на овако прибављеним доказима доводили у питање и оптужена лица ослобађали од оптужби.

- Приликом обезбјеђења лица мјеста дешавају се пропусти да полицијски службеници не забиљеже све присутне на лицу мјеста као ни касније за вријеме вршења увиђаја не евидентирају сва лица која су ушла на лице мјеста.

- У чл. 119. ЗКП-а РС (и аналогним члановима ЗКП-а БиХ, ЗКП-а ФБиХ и ЗКП-а БД) приликом подношења захтјева за претресање потребно је навести да се претресање може извршити у било које вријеме, осим од 06 до 21 час, јер постоји опасност од одлагања вршења претресања; претрес извршен без навођења ове чињенице није законски.

- У чл. 124. ЗКП-а РС (и аналогним члановима ЗКП-а БиХ, ЗКП-а ФБиХ и ЗКП-а БД) предвиђено је да се претресање може извршити само уз

присуство 2 пунољетна свједока, али у пракси из разлога немогућности обезбјеђења 2 пунољетна свједока претресање се врши и уз присуство 1 свједока, што није у складу са законским одредбама.

- У чл. 144. ЗКП-а РС (и аналогним члановима ЗКП-а БиХ, ЗКП-а ФБиХ и ЗКП-а БД) предвиђено је аудио или видео снимање испитивања осумњиченог, али се у пракси од стране полицијских службеник ова одредба не примјењује.

- Сходно чл. 147. ЗКП-а РС (и аналогним члановима ЗКП-а БиХ, ЗКП-а ФБиХ и ЗКП-а БД) не може се заснивати судска одлука уколико је саслушано лице које се не може саслушати као свједок (лице које би својим исказом повриједило дужност чувања државне, војне или службене тајне, бранилац осумњиченог и др.). Сходно чл. 148. ЗКП-а не може се заснивати судска одлука уколико је саслушано лице које може одбити своједочење, а да то лице на то није упозорено или да се није изричито одрекло тог права (брачни и ванбрачни друг осумњиченог, родитељ или дијете, усвојилац или усвојеник).

- Сходно чл. 150. ЗКП-а РС (и аналогним члановима ЗКП- БиХ, ЗКП-а ФБиХ и ЗКП-а БД), као радња доказивања предузима се препознавање којом радњом се доказује да ли свједок познаје лице или предмет. Прије самерадње препознавања, од свједока се тражи да га прво опише (предмет или лице). Препознавање се може вршити и на основу фотографија, и то свједоку непознатих лица или, ако је ријеч о предметима, онда о предметима из те врсте. У пракси се ова процедура често не поштује.

- Сходно чл. 160 и 161 ЗКП-а РС (и аналогним члановима ЗКП-а БиХ, ЗКП-а ФБиХ и ЗКП-а БД), за утврђивање или оцјену неке важне чињенице у кривичном поступку предузима се вјештачење по наредби коју издаје тужилац или суд. Не тако често, али у раду полицијских службеника се дешава да криминалистички техничар на лицу мјеста извршења кривичног дјела пронађе, изузме и након тога без наредбе тужиоца пошаље на вјештачење трагове, што у накнадном поступку даје простора одбрани осумњиченог за постављање питања законитости прибављених доказа.

У чл. 159. ЗКП-а РС (и аналогним члановима ЗКП-а БиХ, ЗКП-а ФБиХ и ЗКП-а БД) предвиђено је вршење увиђаја од стране стручног лица криминалистичкотехничке струке с циљем проналаска, обезбјеђења и описивања трагова. У пракси приликом извођења ове радње од стране полицијских службеника долази до одређених неправилности током обезбјеђења и изузимања трагова, као нпр. изузимање ДНК трагова (стављање у најлонске врећице умјесто у папирне, стављање више трагова у исту врећицу гдје долази до мијешања ДНК узорака, као и накнадно чување у неусловним просторијама), у неким случајевима пронађени трагови се фотографишу и изузму, али се не фотографишу уз размјерник и на тај начин се онемогућава даље вјештачење (трагови стопала и обуће).

У чл. 226. ЗКП-а РС (и аналогним члановима ЗКП-а БиХ, ЗКП-а ФБиХ и ЗКП-а БД) предвиђено је обавјештавање тужиоца о извршеном кривичном дјелу и то за кривична дјела за која је прописана казна затвора преко 5 година одмах, али се у пракси дешава да полицијски службеници одмах не обавијесте тужиоца о том кривичном дјелу.

- Повремено се дешава да полицијски службеници, након што службеним радњама обезбиједи присуство осумњиченог, у својим интерним евиденцијама не обуставе потраге за лицима, чиме се због неажурности накнадно грађанима производе проблеми поновног лишења слободе.

- Иако у ЗКП-у нису прецизно наведени стандарди смјештаја, исхране и поступања са лицима лишеним слободе, услови смјештаја те начин исхране могу директно утицати на људска права осумњиченог.

- Полицијски службеници често тужиоцима достављају извјештај о почињеним кривичним дјелима без постојања података о кажњавању лица (извод из казнене евиденције), што није обавеза прописана ЗКП-ом, али је пракса која олакшава суду одмјеравање казне.

- Докази прибављени примјеном посебних истражних радњи из чл. 116. ЗКП-а БиХ или аналогних чланова ЗКП-а РС, ЗКП-а ФБиХ, ЗКП-а БД, ако су те радње предузете без наредбе судије за претходни поступак односно супротно од наредбе.

Полицијске грешке у истрагама у Босни и Херцеговини захтијевају дубље проучавање, јер представљају друштвену ситуацију која одудара од уобичајене (прецизно нормиране ЗКП-ом) за коју треба пронаћи рјешење. Дакле, ове грешке су друштвени проблем. Грешке представљају одређен проблем и индиректно утичу на квалитет борбе против криминалитета као негативне друштвене појаве. Намјера овог истраживања је да допринесе отклањању ових грешака. Наша намјера није да мапирамо све грешке које је полиција чинила, већ да кроз опис полицијских грешака укажемо на њихов значај.

ЗАКЉУЧАК

На основу изложеног, евидентно је да је у ЗКП-у јасно предвиђено да су активности тужиоца и полиције у истрази практично нераздвојиве, међутим ми смо дали један критички осврт који показује да то на терену, у стварном животу, није увијек случај. Готово сви докази су засновани на полицијским активностима, али ипак полиција у ЗКП-у није дефинисана као странка. Законодавац се определио за тужилачку истрагу, а у ствари на терену се проводи полицијска истрага.

Улога полиције у истрагама у Босни и Херцеговини је суштинска, најбитнија. Докази које прибави полиција у истрази у Босни и

Херцеговини су по правилу најбитнији докази и на њима се заснивају оптужнице. Нажалост, морамо констатовати да један број тужилаца у Босни и Херцеговини тежи пасивној улози у истрази коју су имали у вријеме тзв. „судске истраге“. Тужиоци у „туžilачкој истрази“ у ствари руководе надзирањем полицијских активности. У овом моделу истраге полиција је стављена под неку врсту надзора и контроле поступајућих тужилаца.

Тужиоци у Босни и Херцеговини су у пракси заузели став да је њихова првенствена улога надзор над радом полицијских службеника. Чиста полицијска истрага као модел (нпр. као у Енглеској) није предвиђена у Босни и Херцеговини. Вјероватано један од разлога за овакав став законодавца је то што су компетенције полиције у Босни и Херцеговини оцијењене као недовољне да би им се повјерила улога у чисто „полицијској истрази“. Тужилац у тужилачкој истрази у Босни и Херцеговини има улогу филтера за евентуалне полицијске грешке у истрагама које су неријетко посљедица полицијске некомпетентности.

Полицијски интегритет, који се може дефинисати као беспријекорно понашање полицијских службеника на сваком мјесту, али не само у току радног времена већ и ван њега, односно понашање које обавезно подразумијева минимално карактеристике као што су поштење, компетентност, независност, непристрасност, транспарентност, несебичност, хуманост и безбједносну културу, у полицијским агенцијама нисмо подигли на жељени ниво. Између осталог и због тога је законодавац (уз подршку представника међународне заједнице), свјестан ових недостатака, одлучио тужиоца у кривичном поступку овластити да надзире и руководи истрагом. Ово је потпуно логично из разлога што тужиоци морају имати већи ниво образовања за обављање тих послова. Тако је тужилац добио статус странке у поступку, а полицијски службеник ипак само овлаштеног службеног лица, односно субјекта у кривичном поступку. Порастом полицијских компетенција које ће омогућити већу ефикасност полиције у истрагама али и заштиту људских права, законодавац ће вјероватно у будућности полицијским службеницима дати већа овлаштења. Овај закључак поткрепљујемо чињеницом да је у Босни и Херцеговини, у прекршајном поступку, полицијски службеник овлаштен чак и да санкционише починиоца прекршаја. Међутим, грешке у прекршајном поступку не носе са собом такве посљедице какве носе грешке у кривичном поступку.

На крају, „туžilачка истрага“ јесте искорак у смислу заштите људских права осумњичених, брзине окончања поступка, појефтинијења поступка. Са друге стране она има и своје недостатке, па и у вези са ограничењима самосталности полиције што угрожава њену оперативност те повећава могућност да се извршиоци кривичних дјела „извуку“ са малим казнама. У таквим околностима би ваљало тражити модел дораде садашњих

рјешења „тужилачке истраге“ којима се људска права осумњичених не би доводила у питање, али би била повећана ефикасност и оперативност полиције.

ЛИТЕРАТУРА

- Модли (*Modly*), Д.; Шуперина, М.; Корајлић, Н. (2008). *Ријечник криминалистике*. Загреб: Струковна удруга криминалиста.
- Праштало, Р. (2010). *Компетенције и каријера*. Љубљана: Народна и универзитетска књижица.
- Симовић, М. (2003). *Кривични поступци у Босни и Херцеговини*. Бања Лука: Висока школа унутрашњих послова.
- Спахих, Т. (2012). *Развој националних полиција у Европи*. Сарајево: ЦПУ.
- Стевановић, Ч. (1994). *Кривично процесно право*. Београд: Научна књига.
- Хаџић, Д.; Крцајић, А.; Ковачевић, А. (2013). *Преглед стања у области полиције у БиХ*. Сарајево: Центар за сигурносне студије.
- Закон о кривичном поступку Босне и Херцеговине, *Службени гласник БиХ*, бр. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09 и 93/09.
- Закон о кривичном поступку Републике Српске, *Службени гласник РС*, бр. 50/03, 111/04, 115/04, 29/07, 68/07, 119/08, 55/09, 80/09, 88/09, 92/09 и 53/12.
- Закон о кривичном поступку Федерације Босне и Херцеговине, *Службене новине Федерације БиХ*, бр. 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 09/09, 12/10, 08/13 и 59/14.
- Закон о кривичном поступку Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, *Службени гласник БД БиХ*, бр. 10/03, 48/04, 06/05, 12/07, 14/07, 21/07 и 27/14.
- Закон о кривичном поступку СФРЈ, *Службени гласник СФРЈ*, бр. 4/77.

ROLE OF THE POLICE IN PROSECUTORIAL MODEL OF THE INVESTIGATION

Mr Radenko Vasiljevic*
Milan Salamadija, MA**

Abstract: In Bosnia and Herzegovina, since 2003, the model of “judicial investigation” has been rejected and the model of “prosecutorial investigation” has been accepted. In that moment, the police in Bosnia and Herzegovina got a completely different role than it previously had in preliminary proceedings. A new model of investigation is identical in all of Bosnia and Herzegovina and puts all police officers in the same position. Police structure in Bosnia and Herzegovina is very complex and uneven. The main task of police officers in Bosnia and Herzegovina is to fulfill the expectations of citizens, even within the structure as complex as this one. No law, not even the Criminal procedure code, can prescribe all forms of human behavior; therefore, no model of investigation can prescribe every step for the authorized officials. Observing all the information that we have studied in this paper, we had a goal to describe the role and significance of the police in the investigation in Bosnia and Herzegovina.

Keywords: investigation, prosecutor, police, powers.

* *Public Security Centre - Ministry of Interior, East Sarajevo; email: radenko.vasiljevic@mup.vladars.net.*

** *Department Minister - Ministry of Interior, Banja Luka; email: milan.salamadija@mup.vladars.net.*